

BIBLIOTHEEK
PPO sector Bloer
Postbus 85
2160 AB Lisse
0252 462121

TEELT VAN GLADIOLLEN IN FRANKRIJK

Verslag van een studiereis van de AGG-gladiool

J.H.M. Eijking (DLV Lisse)
N.P.A. Groen (LBO Lisse)
A.J.M. van Leeuwen (DLV Naaldwijk)
H.W. Rouwette (DLV Lisse)
A.E. Stienstra (DLV Hoorn)

LBO-rapport nr. 75, 1990

0-223

ISBN: 544309

INHOUD

1. INLEIDING
  2. OMGEVING VAN PARIJS
  3. OMGEVING VAN ANGERS
    - 3.1. Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes, Angers
      - 3.1.1. *Gebruikswaardeonderzoek*
      - 3.1.2. *Onkruidbestrijding*
      - 3.1.3. *Ontwikkeling van een nieuw type gladiool*
    - 3.2. Bedrijfsbezoek bij de coöperatie CAVAL
    - 3.3. Bezoek aan Sica, Kérisnel
  4. BRETAGNE
    - 4.1. Bezoek aan INRA
    - 4.2. Bedrijfsbezoek in Plomeur
  5. BORDEAUX
  6. SAMENVATTING
- ADRESSEN

Het Groene Rapport nr. 68 van het LBO 'Teelt van Tulpen in Frankrijk', gemaakt door de AGG Tulp in 1988, geeft meer algemene informatie over de bloembollenteelt in Frankrijk.

1. INLEIDING

Door de ambtelijke gewasgroep (AGG) Gladiool werd de behoefte gevoeld om meer kennis te verkrijgen van de belangrijker wordende teelt van gladiolen in Frankrijk. De AGG's waren tot 1 januari 1990 overlegorganen van onderzoek en voorlichting. Zij waren onder andere verantwoordelijk voor het leveren van de informatie voor de diverse voorlichtingsrubrieken, brochures, artikelen, etc. Vanuit deze groep werd door een aantal personen een reis naar Frankrijk ondernomen.

Het hoofddoel van de reis was meer te weten te komen over de teelt in Frankrijk van gladiolen voor de knolproductie. Het totale areaal in Frankrijk van gladiolenteelt voor knolproductie wordt geschat op zo'n 350 ha. De produktie is voornamelijk geconcentreerd in het Loire-gebied bij Angers en in Bretagne. Op wat minder grote schaal worden ook nabij Bordeaux gladiolen voor knolproductie geteeld. Deze 3 gebieden zijn dan ook bezocht. Naast de teelt van gladiolen is tijdens de reis het gladiolenonderzoek onder de loep genomen. Zowel in Angers als in Ploudaniel werd een bezoek gebracht aan de daar gevestigde proefstations, die zich o.a. met onderzoek bij gladiolen bezighielden.

Deelnemers aan de reis waren:

J.H.M. Eijking	Bedrijfsdeskundige DLV Lisse
N.P.A. Groen	Gewasspecialist Gladiool LBO
A.J.M. van Leeuwen	Bedrijfsdeskundige DLV Naaldwijk
H.W. Rouwette	Bedrijfsdeskundige DLV Lisse
A.E. Stienstra	Bedrijfsdeskundige DLV Hoorn

De reis duurde van 25 september tot en met 28 september 1989. Op 25 september werd een bezoek gebracht aan een bedrijf met snijbloemeteelt van gladiolen ten zuidwesten van Parijs. Dinsdag 26 september werden het Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes te Angers bezocht en de coöperatie CAVAL in Beaufort en Vallée.

Woensdag 27 september werd het Station d'amélioration de la pomme de terre et des plantes à bulbes, een INRA-instelling in Brétagne bezocht, alsmede het bedrijf van de uit Nederland afkomstige heer Kaandorp. De laatste dag, 28 september, werd gebruikt om het bedrijf France Bulbes in Bordeaux te bezoeken.

2. OMGEVING VAN PARIJS

De groep heeft een bezoek gebracht aan een bedrijf met snijbloementeel van gladiolen ten zuidwesten van Parijs. Op dit bedrijf worden op $\pm$ 3 ha gladiolen voor de bloem getrokken. De afzet regelt men zelf. Naast gladiolen worden er nog diverse akkerbouwgewassen geteeld.

Het bedrijf hanteerde verschillende plantdata. Per planttijdstip werden verschillende cultivars geplant. De knolontsmetting is door middel van dompelen uitgevoerd met Ronilan plus Bavistin. Hierbij is geen Sportak, Captan of captafol gebruikt. De teler gaat ervan uit dat Sportak te veel schade veroorzaakt. Dit zou uit onderzoek van het CNIH Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes te Angers zijn gebleken. Per planttijdstip is het dompelbad steeds ververst.

Op dit bedrijf had men grote problemen met Fusarium. Er was wat dit betreft geen verschil tussen de verschillende planttijdstippen en weinig verschil tussen de cultivars. De besmetting was gelijkmatig over het perceel verdeeld.

De grond bestaat uit een soort löss, waarop 7 jaar geleden ook al gladiolen hadden gestaan. Tussentijds was de grond nog ontsmet met methylbromide. Of de werking tegen Fusarium op dergelijke grond wel optimaal is geweest, mag betwijfeld worden. Besmetting vanuit de grond lijkt niet logisch gezien de egale besmetting op het perceel.

De oorzaak van het Fusariumprobleem was moeilijk te achterhalen.

Volgens de excursieleden was het ontsmetten in Ronilan plus Bavistin in combinatie met een besmetting met Fusarium in enkele partijen toch de voornaamste oorzaak. De verspreiding naar ander cultivars is waarschijnlijk gebeurd via het ontsmettingsbad.

3. OMGEVING VAN ANGERS

3.1. Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes, Angers

Na het bezoek bij Parijs heeft de groep een bezoek gebracht aan het Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes, opgezet door het Comité National Interprofessionnel de l'Horticulture et des Pépinières (CNIH). De rondleiding op dit proefstation voor bloembollenonderzoek gebeurde door de heer A. Mevel (Chef du Station Bulbes).

Op het door het CNIH gefinancierde proefstation wordt naast bloembollenonderzoek ook snijbloemen- en potplantenonderzoek verricht. Het CNIH is een door het rijk en door het bedrijfsleven gezamenlijk opgezette organisatie. Telers en handelaren betalen een percentage van hun omzet voor de financiering van deze organisatie. Het bloembollenonderzoek houdt zich onder andere bezig met de gewassen tulp, krokus, iris, gladiool en Convallaria. Van dit laatste gewas wordt in de omgeving van Angers ± 215 ha geteeld.

Het getoonde gladiolenonderzoek bestond uit o.a.:

- gebruikswaardeonderzoek
- onkruidbestrijding
- ontwikkelen van een nieuw type gladiool in samenwerking met het INRA (Institut National de la Recherche Agronomique).

Uitgereikte informatie over gladiolenonderzoek bestond uit beschrijvingen van de volgende onderzoekprojecten:

- warmwaterbehandelingen van kralen en pitten bij gladiool;
- chemische onkruidbestrijding vóór opkomst bij de teelt van gladiolen;
- warmwaterbehandeling: noodzakelijk bij de bestrijding van Fusarium oxysporum en Stromatinia bij de teelt van gladiolen;
- chemische onkruidbestrijding bij de teelt van gladiolen.

3.1.1. Gebruikswaardeonderzoek

In het gebruikswaardeonderzoek worden diverse cultivars op de verschillende planttijdstippen en op diverse plaatsen in Frankrijk uitgeplant en beoordeeld.

Beoordeling vindt plaats op o.a. bloemverdroging, gevoeligheid voor verbranding van blad en bloem, lengte, stevigheid, e.d. Misschien is dit onderzoek interessant voor de afdeling afzetbevordering van het IBC om bijvoorbeeld een samenwerkingsverband aan te gaan.

3.1.2. Onkruidbestrijding

Verschillende onkruidbestrijdingsmiddelen werden getest op gladiolen bij een na-opkomst-besputting. De gladiolen stonden op potten opgeplant. Het voordeel hiervan was dat de proeven een beperkte ruimte innamen.

3.1.3. Ontwikkeling van een nieuw type gladiool

In nauwe samenwerking met INRA (zie ook 4.1.) wordt een nieuw type gladiool ontwikkeld.

De bedoeling is een gladiool te ontwikkelen met een korter blad, een lange bloem, die stevig is en lichter dan de normale gladiool en bloeit bij lagere lichtintensiteit. Achtergrond van deze wensen is dat de belangstelling voor het huidige type gladiool in Frankrijk wat minder wordt. Met een kortere gladiool denkt men een nieuwe groep van consumenten te bereiken die de huidige gladiool te groot vinden. Op deze manier hoopt men een nieuwe markt te creëren. Bovendien is het snijden van gladiolen zwaar werk en nemen de bloemen veel volume in bij het transport. Volgens de excursieleden zal men bij het op de markt brengen van een kortere gladiool echter een extra dimensie moeten toevoegen, wil dit type door de handel en de consument opgepakt worden. Er zijn immers reeds jaren kortere gladiolen op de markt en deze hebben nooit erg grote opgang gemaakt.

3.2. Bedrijfsbezoek bij de coöperatie CAVAL

Na de middag heeft de groep onder begeleiding van de heren Mevel en Liger een bezoek gebracht aan CAVAL, waar de heer A. Renelier de scepter zwaait over de afdeling bloembollen. CAVAL is een grote coöperatie die een aantal vestigingen heeft in de omgeving van Angers.

CAVAL heeft verschillende takken, zoals akkerbouwgewassen, groente-, boomkwekerij- en ook bloembolgewassen onder zich. De telers leveren hun produkten aan de coöperatie en deze zorgt voor de verwerking en de afzet van de produkten.

Tabel 1: Aantal telers en oppervlakte in ha van de gladiolenteelt deel uitmakend van CAVAL.

	1985	1986	1987	1988	1989
aantal telers	33	29	31	44	?
oppervlakte (ha)	15	14	20	20	32

In 1989 bestond het teeltplan uit 70 ha bloembollen. Hiervan was 12 ha tulp, 20 ha Dahlia van eigen stek en 32 ha gladiolen. Daarnaast werden er nog anemonen en Canna's geteeld. De afzet is voor 45% voor de pakkethandel en voor 55% voor de snijbloementeelt.

De eerste gladiolen ('Blue Isle' en 'Windsong') waren net die dag gerooid, op de coöperatie gespoeld en voor de droogwand gezet. De opbrengst was zeer goed gegroeid van kralen, maar opgemerkt moet worden dat er over het algemeen vrij dun geplant werd.

Bij bezoek aan enkele percelen was het opvallend dat over het algemeen de minder groeiende gladiolen geteeld werden o.a.

'Spic and Span' (opplant per ha 500.000 stuks 2/3)

'Eurovision' (opplant per ha 500.000 stuks 4/6)

'Her Majesty' (opplant per ha 560.000 stuks 2½/3)

De gladiolen stonden op bedden geplant en werden met de hand gekopt.

3.3. Bezoek aan Sica, Kérisnel

De coöperatie Sica, Kérisnel, waar de heer A. Cam de leiding heeft over de bloembollenafdeling, telt 60 bloembollenleden. Er worden alleen tulpen (6 ha) en irissen (60 ha) verwerkt en afgezet. Gladiolen worden er niet geteeld. De heer Cam was echter zeer behulpzaam en loodste ons naar Ploudaniel, in de buurt van Lesneven.

Hier is het Station d'amélioration de la pomme de terre et des plantes à bulbes gevestigd, een instelling van INRA.

4. BRETAGNE

4.1. Bezoek aan INRA

Naast het bloembollenonderzoek is ook het aardappelonderzoek (o.a. veredeling) op het INRA zeer belangrijk. In 1949 is men hier met onderzoek begonnen. Vanaf 1965 is het bloembollenonderzoek ook in het programma opgenomen. Op dit moment heeft men de beschikking over 60 ha land (lichte zavel), waarvan 1 ha gladiool, 1 ha andere bolgewassen (o.a. tulp en iris) en 10 ha aardappelen. Ook zijn er kassen voor proeven. De heer M. Le Nard is directeur van dit instituut. De heer Cohat, die het gladiolenveredelingsprogramma uitvoert, leidde ons rond.

Het veredelen van gladiolen bij INRA gaat als volgt.

De gladiolen worden in januari in de kas geplant. Bloei vindt in april plaats. Dat is mogelijk door de hoge lichtintensiteit. Kruising gebeurt al in april. In juni wordt het zaad uitgezaaid in een plastic tunnel. Het jaar daarop wordt het plantgoed buiten uitgeplant; het geeft dan al de eerste bloemen en de eerste selectie kan plaatsvinden. Deze cyclus is één jaar korter dan onder Nederlandse omstandigheden. Per jaar worden alleen al bij de gladiolen 150 kruisingen uitgevoerd. Deze geven 20.000 tot 50.000 nakomelingen. Op dit moment zijn op het INRA ± 500 klonen aanwezig. Voor 9 cultivars is reeds kwekersrecht ontvangen en van 25 loopt de aanvraag nog. Cultivars waarover reeds kwekersrecht is ontvangen zijn o.a. 'Plohen', donker paars en 'Plohen', wit

Eisen die de heer Cohat aan de gladiolen stelt zijn:

- goede knolgroei;
- weinig vatbaar voor ziekten (vnl. droogrot dat in deze streek toch ook een groot probleem is);
- kort blad;
- lange, stevige aar;
- goede houdbaarheid op de vaas;
- bloei in april in de kas.

De huidige gladiool is volgens hem te groot. De kleine gladiolen worden echter nog niet gewaardeerd. Door de Franse gladiolentelers wordt weinig in nieuwe cultivars geïnvesteerd. De 9 cultivars met kwekersrecht worden op diverse proefstations in Frankrijk uitgetest. Tijdens het bezoek is gesproken over de mogelijkheid de cultivars te testen in de warme kas bij het gebruikswaardeonderzoek van het LBO/IVRO.

4.2. Bedrijfsbezoek in Plomeur

Vanuit het INRA werd een bezoek gebracht aan het bloembollen- en bolbloementeelbedrijf van de heer Kaandorp in Plomeur in de omgeving van Quimber. Hij is van origine een Nederlandse bollenteler. Negen jaar geleden heeft hij zijn bedrijf in Nederland verkocht en zich hier met vrouw en kinderen gevestigd. De mogelijkheden voor de bloembollenteelt in Nederland vond hij te beperkt.

De duinzandgrond waarop hij bloembollen teelt heeft hij voor een gedeelte zelf ontgonnen. De grond heeft een pH van 7,8. Dit is een vrij hoge pH, wat soms problemen geeft met de opname van een aantal sporenelementen. Deze moeten dan ook geregeld toegediend worden. De grond is niet erg ziektegevoelig. In 9 jaar tijd driemaal op hetzelfde perceel gladiolen telen, gaf geen problemen met droogrot. Beregenen is wel noodzakelijk. Het water haalt hij uit een meertje enkele kilometers verderop. Gelukkig was er al een vaste pijpleiding aanwezig bij aankoop van de grond. Ook in dit gebied was het dit jaar extreem droog, waardoor de heer Kaandorp veel heeft moeten beregenen.

Naast gladiolen teelt hij ook tulpen. In de winter broeit hij deze zelf. De gladiolen worden op bedden geplant (1,50 m). Het kappen van de bloemen gebeurt machinaal door middel van afmaaien. Het gewas was zeer kort. Door het zachte klimaat kunnen de gladiolen in december gerooid worden. De afzet van zijn bloembollen en snijbloemen moet hij zelf verzorgen. Het plantgoed (4-6 en 6-8) wordt uit Nederland betrokken. De teelt bestaat uit de cultivars Peter Pears, Hunting Song, Traderhorn en Fidelio.

5. BORDEAUX

Het bedrijf 'France Bulbes' te Cestas, Bordeaux heeft 6 aandeelhouders (3 Franse en 3 Nederlandse bedrijven o.a. Van Dam, Veul en Beerepoot). De rondleiding over het bedrijf gebeurde door de heren R. Baltus en N. van Eerdt. Het huidige teeltplan omvat 130 ha bloembollen verdeeld over de volgende gewassen: - 40 ha gladiool (pittenteelt)

- 30 ha lelie
- 35 ha tulp
- 10 ha narcis
- 15 ha iris

De volgende gladiolencultivars worden geteeld.

'Eurovision', 'Eurovision Elite', 'Hunting Song', 'White Friendship', 'White Goddess', 'Red Beauty', 'T 704' ofwel 'Her Majesty', 'Spic and Span', 'Rose Supreme', 'Mascagni' en 'Jacksonville Gold'. Dit zijn slecht groeiende cultivars of juist cultivars die extra vroeg geroid en afgezet kunnen worden.

Het klimaat is er vrij warm (temperaturen van 30-40°C zijn geen uitzondering). Winter is er amper op een enkele nachtvorst na.

De grond bestaat uit zwarte zandgrond met 3-4% humus en een pH van 6, en is enigzins te vergelijken met de zwarte peelgrond in Nederland.

Beregenen is beslist noodzakelijk en gebeurt door grote, ronderdraaiende, vaste beregeninstallaties, die in Bordeaux overal aanwezig zijn. De grond wordt gehuurd bij akkerbouwers in de buurt die hoofdzakelijk mais telen. De plantgoedteelt van gladiolen is niet van de grond gekomen in verband met Fusarium. In verband met het klimaat is ook een intensieve Botrytisbestrijding noodzakelijk.

Eind februari-begin maart wordt er geplant en in september worden de eerste knollen geroid. Op 28 september was men bezig met het pellen van 'Hunting Song'. Deze waren half september geroid.

Veertien dagen van tevoren werd een groot gedeelte van het gewas afgemaaid, om zodoende een wat beter afgerijpt produkt te kunnen rooien.

6. SAMENVATTING

- De AGG Gladiool heeft van 25 tot en met 28 september 1989 de bollenteelt van gladiolen bekeken in Bretagne en Bordeaux. Ook zijn er 2 onderzoekstations, in Angers en Ploudaniel, bezocht.
- Er zijn in Frankrijk mogelijkheden voor de teelt van gladiolen, als aanvulling op de Nederlandse pittenteelt. Het gaat daarbij dan om cultivars die in Nederland slecht groeien.
- Een andere mogelijkheid is er voor de teelt van cultivars die zeer vroeg gerooid kunnen worden, zodat ze afgezet kunnen worden voordat de Nederlandse nieuwe oogst geleverd kan worden.
- Op de bezochte onderzoekstations wordt veel (landelijk) onderzoek aan gladiolen uitgevoerd. Veel gebruikswaardeonderzoek wordt verricht. Meer samenwerking met IBC of LBO is aan te bevelen.
- Op het onderzoekstation in Ploudaniel worden al jaren gladiolen gekruist met als doel het ontwikkelen van kortere, grootbloemige gladiolen die in april in de kas goed bloeien. Praktisch gezien wordt er in Frankrijk te weinig met de via kwekersrecht beschermde cultivars gedaan.
- In de warmere streken van Frankrijk is Fusarium een probleem. In de koelere streken is droogrot een probleem.
- Over het algemeen wordt een lage plantdichtheid gehanteerd.
- Frankrijk is een groot land met grote afstanden en grote verschillen in grond en klimaat, hetgeen de nodige gevolgen heeft voor de mogelijkheden van knollenteelt of bloemeteelt van gladiolen. Per streek zijn er grote verschillen mogelijk. Voor Nederland als producent van gladioleknollen is het daarom van belang, dat de buitenlandse bloementeler voldoende weet over de gebruikswaarde van de diverse Nederlandse gladiolencultivars. Hier zou de bovengenoemde samenwerking op gebied van gebruikswaardeonderzoek zijn vruchten af kunnen werpen.

ADRESSEN

CAVAL, section bulbes
Route de la Ménitré BP 9
49250 Beaufort en Fallée
Tel: 09-41574233

INRA
Kérafber
Ploudaniel 29260 Lesneven
tel.: 09-98836176

Sica Kérisnel
29250 St. Pol de Léon

Station Nationale d'Expérimentation - Bulbes
Boulevard Lavoisier 20,
4900 Angers,
tel: 09-41481932

France Bulbes
Cestas
Bordeaux

Fa. Kaandorp
Kerloch-Plomeur
29120 Pont L'Abbe